

De Groenling

Afdelingsblad IVN en KNNV Oost-Achterhoek

Nummer 4 Winter 2024

Verlagen van activiteiten van de afgelopen maanden

en andere wetenswaardigheden

ivn natuur
educatie & **KNNV**
vereniging voor veldbiologie

BURO COLLOU

TUIN & LANDSCHAPSONTWERP

Tuin- en landschapsonwerp voor overheden, instellingen en particulieren:

- Beleef- en beweegtuinten
- Openbare ruimte
- Natuurinrichting
- Tuinen en boerenerven
- Landschappelijke inpassingen

Buro Collou Looweg 10 7152AL Eibergen
 E: jac@burocollou.nl T: 0545-479765 www.burocollou.nl

wilde weelde
 vakgroep natuurlijke omgeving

(advertentie)

DE TUINEN VAN

geerdink

NATUURLIJK

NATUURRIJK

ONTWERP, AANLEG EN ONDERHOUD VAN BELEVINGSVOLLE TUINEN

(0)545 - 292 568

POST@TUINENVANGEERDINK.NL

WWW.TUINENVANGEERDINK.NL

De Groenling

IVN en KNNV Oost-Achterhoek - 4

Beukennootrecht

In de Winterswijkse notaristuin, achter de boekwinkel waar ik werk, staat een majestueuze beuk. Die beuk is al heel lang een iconisch beeld voor Winterswijkers. Ik wil nu schrijven 'en zal dat nog heel lang blijven'. Ik vrees alleen dat dat niet zo zal zijn. De beuk is aangetast door een schimmel. De paddenstoelen kwamen een paar weken geleden tevoorschijn. Het determinatieproces is nog gaande, maar dat het slecht nieuws is voor de beuk is wel duidelijk.

De beuk is misschien wel mijn favoriete boom. En dat is niet zo gek, als je nagaat dat beuk van origine ook boek betekent. Bovendien betekent de latijnse naam *fagus* ook nog eens eetbaar. Zie daar de twee dingen die me in het leven op de been houden: boeken en eten.

Het gaat me dan ook zeer aan het hart dat het uitgerekend met de beuk slecht gaat. En dan niet alleen met die Winterswijkse beuk, want dat is uiteindelijk het lot van iedere boom. Bomen hebben de hardnekkige gewoonte ooit dood te gaan. Nee, het gaat slecht met beuken in het algemeen. Beuken zijn gevoelig voor klimaatverandering. In bossen met een goed microklimaat gaat het allemaal nog wel, maar solitaire beuken op open plekken en beuken aan lanen hebben het zwaar. Dat is slecht nieuws voor vele diersoorten die zo'n beuk hun thuis noemen. Het is ook slecht nieuws voor mensen die zo'n boom of laan vaak al hun hele leven kennen. De esthetische waarde van grote bomen is nauwelijks te overschatten. Maar bovenal is het slecht nieuws voor de beuken zelf. Hun omgeving is niet langer leefbaar voor ze en ze kunnen nu eenmaal niet hun boeltje oppakken om elders opnieuw te beginnen.

LEES VERDER OP DE VOLGENDE PAGINA

Inhoud

- 7 Herfst, een ander seizoen
- 9 Wandeling Rekkense Inrichtingen
- 11 Paddenstoelen
- 13 Wandeling Koolmansdijk
- 15 Paddenstoelenexcursie
- 16 Weerpraatje
- 18 NGO-reünie
- 19 Vleermuizenactiviteiten
- 21 Macrofotografie
- 25 Kijk op exoten
- 28 Steenoven in het Woold
- 30 Avondwandeling door de tuin
- 32 ALV KNNV
- 33 ALV IVN

Colofon

De Groenling nummer 4: December 2024

De Groenling verschijnt drie maal per jaar in april, augustus en december.

De redactie van De Groenling bestaat uit:

Ed Grotenhuis, Els van Dijk, Marco Boekelder en Auke Hoekstra.

Eindredactie: Frans Bomer.

E-mail: redactiegroenling@gmail.com.

Sluitingsdatum voor kopij van het volgende nummer: 15 maart 2025. Kopij digitaal aanleveren als platte tekst zonder opmaak. Foto's als losse jpg-bestanden in hoge resolutie en graag het onderwerp aangeven.

Het is wat mij betreft de hoogste tijd om de intrinsieke waarde en waardigheid van de natuur formeel te erkennen. Dat kan bijvoorbeeld door vast te leggen dat de natuur rechten heeft. In enkele landen hebben sommige rivieren of ecosystemen bijvoorbeeld rechtspersoonlijkheid. Dat betekent onder meer dat ze zelfstandig partij kunnen zijn in een rechtszaak. In Nederland wordt bekeken of bijvoorbeeld de Waddenzee rechtspersoonlijkheid kan krijgen.

Het is goed om hier met een open blik over na te denken. In dat opzicht is het boek 'Rechten voor de natuur' van Jessica den Outer een aanrader. Aan de hand van voorbeelden wereldwijd duikt ze in de filosofie, de geschiedenis en het recht en komt ze met concrete aanbevelingen om de rechten van de natuur vorm te geven. Het lijkt me geweldig als over een paar jaar de iconische Winterswijkse beuk als eisende partij de Nederlandse Jurisprudentie haalt.

Ik wens jullie fijne feestdagen en een heel gelukkig 2025.

• Casper van Dijk

Verantwoording foto's

Foto voorkant boven:

IVN Natuurkijkers Ria Groot-Zevert - Omgeving Vorden

Foto voorkant onder:

IVN Natuurkijkers Janny Eskes - Schubbige bundelzwam

Foto voorwoord:

IVN Natuurkijkers Jordan Blauw

Foto achterkant:

Natuurkijkers Chris Groesser

Van de redactie

De in de ALV's van 2023 besproken verdere samenwerking tussen de afdelingen IVN en KNNV heeft ook zijn weerslag in dit periodiek. Alle werkgroepen vallen nu onder de gezamenlijke afdeling, u zult dus geen logo's meer aantreffen bij werkgroepen en activiteiten. Het blijft wel handig om de besturen apart te blijven houden. Ook al zijn de vergaderingen samen, de ALV's zijn dat niet.

**100% biologische
vaste planten
& natuurlijke
beplantingsconcepten**

- topkwaliteit uit eigen kwekerij
- voor elke groenprofessional

lageschaar
vaste planten

PRAIRIE GARDEN

Fleur dansante

fleur Robuste

Informeer naar uw mogelijkheden met ons assortiment (inheemse) planten en kleurrijke, onderhoudsarme beplantingsconcepten.

Laat u inspireren op: www.lageschaar.nl

Je maakt het natuurlijk met Lageschaar

Afdelingsinformatie

Bestuur

Voorzitter

Sjef Lommen
Lichtenvoordsestraatweg 18, 7121 AC Aalten
tel.: 06-12343561 voorzitter@ivn-oostachterhoek.nl

Vice-voorzitter

Angela Tiggeloven
Hoeninkstegge 3, 7104 BK Winterswijk (Meddo)
tel.: 06-20481937 angelatiggeloven@gmail.com

Secretaris

Henk Wiggers
De Savornin Lohmanstraat 12, 7103 GW Winterswijk
tel.: 06-20120995 secretaris@ivn-oostachterhoek.nl

Penningmeester

Ron Krabben
Kardinaal de Jongstraat 37, 7131 XS Lichtenvoorde
tel.: 06-40020420
penningmeester@ivn-oostachterhoek.nl

LEDEN

Anke Hollink
Huikert 17a, 7161 GJ Neede (Tevens vertrouwenspersoon)
tel.: 0545-291109 johnnankehollink@hetnet.nl
Kay ten Barge
Eikenlaan 106, 7151 WS Eibergen
tel.: 0545-473690 kaytenbarge@gmail.com

Contributies IVN

Leden € 28,00 Huisgenoten € 14,00 Gastleden € 14,00
Jeugdleden € 12,00
Donateurs min. € 15,00
Bankrekening: NL88RABO0316440116 t.n.v. IVN

Bestuur

Voorzitter

Sjef Lommen
Lichtenvoordsestraatweg 18, 7121 AC Aalten
tel.: 06-12343561 voorzitter@oost-achterhoek.knnv.nl

Secretaris

Henk Wiggers
De Savornin Lohmanstraat 12, 7103 GW Winterswijk
tel.: 06-20120995 secretaris@oost-achterhoek.knnv.nl

Penningmeester

Ron Krabben
Kardinaal de Jongstraat 37, 7131 XS Lichtenvoorde
tel.: 06-40020420
penningmeester@oost-achterhoek.knnv.nl

LEDEN

Ed Grotenhuis
De Eelinkes 28, 7101 PX Winterswijk
tel.: 0543-520714 edenirene4645@gmail.com
Casper van Dijk
Goossensweg 2, 7104 AX Winterswijk (Meddo)
tel.: 06-27276613 caspervandijk@gmail.com

Contributies KNNV

Leden € 31,00 Huisgenoten € 10,00 Jeugdleden € 15,00
Donateurs min. € 26,00
Bankrekening: NL84RABO0121465241 t.n.v. KNNV

www.boekhandelkramer.nl

vandaag besteld
morgen gratis in huis!

Werkgroepen

Thema-bijeenkomsten

Judith Kuppens

tel.: 06-11426337 kuppensjudith@gmail.com

Wandelingen

André Hendriks

tel.: 06-16437732 andrehendriks57@gmail.com

Planten

Thea Croese

tel.: 06-14063024 theacroese@focker.eu

Natuurkiekers

Ellen van den Adel

tel.: 06-20392805 ellen@workonprogress.nl

Lisette Platjouw

tel.: 06-13141323 lisetteplatjouw@gmail.com

Landschapsbeheer

Martin Peterkamp

tel.: 06-10567092 martin@peterkamp.nl

Natuurbeheer

Hermien Toebes

tel.: 0543-538256 h.toebes@solcon.nl

Paddenstoelen

Ed Grotenhuis

tel.: 0543-520714 edenirene4645@gmail.com

Veldbiologie

Thea Croese

tel.: 06-14063024 theacroese@focker.eu

Promotie

Kay ten Barge

tel.: 0545-473690 kaytenbarge@gmail.com

Vleermuizen

Wilko Poortman

tel.: 06-23658486 poortmancw59@kpnplanet.nl

IVN Natuur

Robert Schadd

tel.: 06-82582054 robertschadd@outlook.com

Kopij

Heeft u een aardig natuurmoment beleefd en wilt u dat delen met anderen, stuur dat dan uiterlijk 15 maart 2025 in voor het volgende nummer van De Groenling. Op bladzijde 3 ziet u hoe.

ivn natuur
educatie

Welkom in de nieuwe IVN Natuur app!

We optimaliseren de routes nog.
Zie je iets vreemds? Meld het ons. >

Welkom terug!

IVN stopt met de IVN Natuur app

Het IVN stopt met de IVN Natuur app. Deze opvolger van de IVN Routes app, die vorig jaar november gelanceerd is, heeft veel meer inspanning en geld gekost dan be-groot was. Bovendien moet er nog veel geïnvesteerd worden om deze app bruikbaar te maken.

Het is ook gebleken, dat het IVN niet de kennis in huis heeft om een dergelijke app te ontwikkelen en te onderhouden. Tenslotte is het IVN tot de conclusie gekomen, dat de doelgroep van de IVN Natuur app te klein is en het dus te duur is om een dergelijke app aan te bieden en te onderhouden.

De IVN Natuur app zal op korte termijn gestopt worden.

Er wordt nog gekeken of de voor deze app (en de voor-ganger, de IVN Routes app) ontwikkelde wandelingen, fietstochten en meerdaagse trektochten in een andere vorm beschikbaar kunnen blijven in de vorm van downlo-adbare PDF's of door deze onder te brengen in reeds be-schikbare wandel apps.

• Robert Schadd

Website IVN

Fred Groothuis

tel.: 06-83348880 webmasterivnoostachterhoek@gmail.com

Website KNNV

Ron Krabben

tel.: 06-40020420 penningmeester@oost-achter-hoek.knnv.nl

Herfst, een ander seizoen.

AUTEUR: ELS VAN DIJK

Herfst, dat is niet alleen verkleurende bladeren, paddenstoelen, winterslaap, vogeltrek, maar ook vogelzang.

Het najaar is misschien daarom ook een goed begin een paar vogels te leren kennen, met daarbij hun zang. Om die tijd kun je af en toe horen o.a. roodborst, winterkoning, specht, kraai, goudhaantje, vlaamse gaai, staartmees en het gemiauw van een buizerd. Ik zal een paar soorten toelichten.

Roodborst

De roodborst die je hoort is waarschijnlijk niet dezelfde vogel die je in het voorjaar en de zomer aantreft in je tuin. Wintergasten uit Scandinavië of Rusland mengen zich met achtergebleven soortgenoten. Met de zang geven ze aan, dit is mijn voedselterritorium.

In oktober heb je grote kans om staartmezen aan te treffen in je tuin.

Ze komen in groepjes foerageren, hippen en vliegen in de bovenste takken van een struik of kleine boom en maken daarbij hun kenmerkende, trillende geluiden.

Piepende geluidjes tijdens je wandeling? Grote kans dat het afkomstig is van het goudhaantje, in het voorjaar blijven ze hoog in de (naald)bomen, maar in de trektijd strijken duizenden goudhaantjes in ons land neer voor overwintering.

Staatmees

Goudhaantje

En ook soms in je achtertuin, ze zijn op zoek naar kleine insecten en daarmee zo bezig dat ze wel tam lijken. Een goed moment om ze van dichtbij te observeren. Als je overdag een egel ziet, denk je misschien dat je geluk hebt (onze hond wel, maar dat is een ander verhaal). Maar een waarneming overdag betekent meestal dat het diertje hongerig is of gestoord is op zijn rustplaats. Hopelijk vindt het snel een paar lekkere, vette slakken of een ander maaltje en vindt zijn holletje weer terug.

Op een zonnige dag in de herfst kun je nog steeds insecten zien én horen. De bloeiende klimop, daar gonst het op zonnige dagen van de insecten, het is een goede drachtplant. Als zo'n klimop dan ook nog bij een kippenren tegen de muur groeit, heb je er zo een aantal huismussen bij. Ze profiteren van de restanten van het kippenvoer en de insecten die op de bloemen van de klimop afkomen. De kippen krijgen ook water, dus wat wil je als huismus nog meer.

Roodborst, staartmees en goudhaantje: een mooi aantal om te leren kennen. Succes!

Herfst, dat betekent ook, paddenstoelen. Vooral op/bij dood hout, maar ook in de berm of op boomstronken, takkenhopen. Ze zijn er niet alleen voor de mooiigheid, ze vormen wel degelijk een belangrijke schakel in de voedselketen. Met de afgelopen natte maanden in zomer en herfst beloofd het een goed paddenstoelenjaar te worden. Als je denkt dat zoon- of dochterlief sinaasappelschillen heeft neergegoid in de tuin, kijk dan nog een keer goed. Op afstand lijkt het vruchtlichaam van de grote, oranje bekerzwam namelijk op de schillen van sinaasappel of mandarijn. Dit is ook mijn ervaring bij een clean up actie in de berm van de straat. Dat maakt van een vervelend klusje toch nog iets leuks.

Grote oranje bekerzwam

Fijn bezaagde planken en balken
Zitbanken / tafels
Picknickbanken
Sokkels

Haardhout
Rasterpalen
Kastanjehout

Kom bij ons langs en ruik/voel de producten!

Houhandel Nijweide
Kottenseweg 158
7115 AE Winterswijk

+31 (0)630520200
info@houhandelnijweide.nl
www.houhandelnijweide.nl

Wandeling “Rekkense Inrichtingen” op zondag 15 september 2024

AUTEURS: HILLIE VAN DE PEPEL, GERDA BEVERDAM EN ANITA MULDER.

Voor deze mooie zondagmiddag hadden wij, Hillie, Gerda en ik, een mooie en interessante natuur/cultuurwandeling voorbereid over het terrein van de voormalige “Rekkense Inrichtingen”.

Welgeteld 10 deelnemers meldden zich bij ons aan (we hadden o.m. concurrentie van de Nationale Monumentendag). Sommigen woonden zelfs op het terrein en konden het lopend af. Ook Hillie woont op het terrein zelf. Zij weet veel te vertellen over de “Rekkense Inrichtingen” (in de volksmond ook wel “De Kloonie” genoemd) en vertelde erover bij de start. Die was voor de ingang van Biologisch Dynamische boerderij/winkel “de Dennenkamp”, tevens zorgboerderij.

In het begin van de 20e eeuw nam de protestants christelijke beweging “het Refeil” het initiatief tot oprichting van de “Rekkense Inrichtingen”. De Rekkense predikant dhr. W.L. Slot wist voor dit doel een 100 ha groot heidegebied te verwerven. Dit gebied was daarvoor honderden jaren woeste heidegrond waarop de Rekkense boeren hun schapen weidden. Ene heer V. Ouwenaller zorgde voor de financiën. Hij was eigenaar van een verzekeringsbedrijf dat zich o.m. inzette voor betere leefomstandigheden van gedetineerden. In 1910 werd begonnen met de ontginning.

Het streven van dhr. Slot en zijn medewerkers was om een gehele zelfvoorzienende inrichting te realiseren met paviljoens, woningen voor personeelsleden, een boerderij met dieren, een keuken, moestuin, wasserij en een ambachtsschool in een parkachtige omgeving. In 1913 kwamen de eerste bewoners in de paviljoens (patiëntenverblijven). In 1928 kwam daar de behandeling van terbeschikkinggestelden van de regering in paviljoen “Oldenkotte” bij. Ook kwam er een kerk, kerkhof en in 1937 een zwembad bij. De dagbesteding bestond vooral uit boerderijwerk, werken in de keukens, wasserij, plantsoenenonderhoud en schoonmaakwerkzaamheden in de paviljoens.

In de loop der jaren is men ook moeilijk opvoedbare kinderen en alcohol- en drugsverslaafden gaan behandelen en kwam er plaats voor vrouwen met tbr (later tbs). In 1948 kocht men twee villa's in Eefde voor de oudere bewoners van de Rekkense Inrichtingen aangezien de vraag naar jeugdplaatsen snel toenam. Op het instellingsterrein kwamen twee instellingen, één voor meisjes en één voor jongens. Later zijn deze samengevoegd tot orthopedagogisch centrum De Marke.

In 1982 werd de naam “Rekkense Inrichtingen” veranderd in: “Van Ouwenallervereniging”. De stichtingen die eronder vielen, te weten: De Marke, Tbs-kliniek Oldenkotte, Verslavingskliniek het Johannes Wierhuis en de Eefdesse tehuizen gingen daarna hun eigen weg in de wereld van de zorg. In de jaren na 1990 verkocht men zowel het vastgoed als de grond en in 2003 werd de Vereniging opgeheven.

In april 2023 is de “Stichting Erfgoed Van Ouwenaller” in het leven geroepen. Samen met “Tactus Verslavingszorg” heeft deze stichting een museum ingericht over de “Rekkense Inrichtingen”: het “Zwembadmuseum Oldenkotte”. Dit is geopend op 29 april jl. Het is het voormalige zwembad van het “Forensisch Psychiatrisch Centrum Oldenkotte” aan de Kienvenneweg 18 in Rekken, dat is gesloten in 2015 en sinds 15 mei 2023 in gebruik is door “Tactus Verslavingszorg”. Het is iedere laatste donderdagmiddag van de maand van 14 tot 16 uur geopend.

Na dit boeiende verhaal lopen we in zuidelijke richting de Van Ouwenallerlaan in met aan weerszijden zomereiken. We komen de taxus nog tegen waaraan we de zeer giftige rode besjes zien hangen (vandaar het woordje “toxisch”). Vele vogels zijn er gek op, waaronder de appelvink. Het zaad is giftig, niet het vruchtvlees eromheen. Het snoeiafval van de “Taxus Baccata” wordt gebruikt voor chemotherapieën. Het is een basisgrondstof voor de aanmaak van kankerbestrijdende geneesmiddelen. De snoeiperiode is van 15 juni tot 31 augustus en de inzameling wordt gesteund door gemeenten, begraafplaatsen en hoveniers. Zo is de taxus levensbedreigend en levensreddend.

Verder komen we de klimop nog tegen welig gedrapeerd om een aantal eiken. We wijzen de deelnemers erop dat de klimop meestal geen kwaad kan. Water en voeding wordt afzonderlijk van elkaar verkregen. De vele voordelen worden uiteengezet. We lopen verder langs een ingezaaide groenstrook met zonnebloemen, ook weer ideaal voor insecten en later voor de vogels. Erg belangrijk voor vogels, zoals putters. De oliën in de pitten zijn essentieel voor hun verenkleed. Ter hoogte van de Slotlaan komen we bij het voormalige paviljoen “Op den Berg” met een grote stenen bank waarop een gedicht te lezen is. Het paviljoen is nu ook in particuliere handen. Op de kruising Slotlaan/Van Ouwenallerlaan recht voor ons zien we de groot-schalige intensieve landbouwgronden. Het contrast met de kleinschaligheid achter ons is groot. Hier loopt de grens van het voormalige inrichtingsterrein. Lopend richting de begraafplaats over de Van Ouwenallerlaan zien we links in de bocht het oude stenen poortje van het voormalige tuincomplex met groentekassen. Hier werd veel gewerkt door de patiënten voor hun levensonderhoud (dagbesteding) tot de tijd dat ze een uitkering kregen door de invoering van sociale voorzieningen. Dat betekende gelijk het einde van de productiviteit hier.

Aangekomen op de voormalige begraafplaats “Rustoord” staan we stil bij de Westerse Levensboom. Deze unieke coniferensoort uit de cipresfamilie komt van nature voor in het oosten van Canada en N.O. Amerika. De kegels vallen op, deze verschillen van een gewone conifeer. De naam is waarschijnlijk bedacht door ene Jacques Cartier. Deze kapitein kreeg samen met zijn bemanning scheurbuik toen hij was gestrand in Canada. Een tip van de lokale bevolking was om het blad en de bast van deze boom te koken en het aftreksel te drinken. Hij herstelde en bracht zaden mee naar Frankrijk voor de Franse koning. Cartier noemde de boom “Arbor vitae” oftewel levensboom. Wel toepasselijk ook om deze te planten op een begraafplaats.

Op begraafplaats “Rustoord” werden bewoners van de “Rekkense Inrichtingen” begraven, maar ook medewerkers. In 2003 werd de begraafplaats verkocht en in een stichting ondergebracht. Het onderhoud vindt plaats door vrijwilligers. Daarna passeren we het voormalige kerkgebouw, thans als woonhuis in gebruik. De kerkklok is nog wel in gebruik. Bij belangrijke gebeurtenissen alsmede tijdens Oud en Nieuw wordt de klok nog geluid. Wij mochten hem tijdens onze wandeling ook luiden, hetgeen enthousiast om de beurt gedaan werd. Via een zandpad en weide, boomgaard en moestuin komen we uit aan de achterkant van boerderij “Dennenkamp”. De kerkuil heeft in de schuur van de boerderij nog een succesvol broedsel gehad waarbij 4 jongen geringd zijn. Verder bevindt zich op het terrein een nestkast voor de torenvalk. Dit jaar is helaas het nest verstoord. Ook een paartje steenuil behoort tot de vaste bewoners van de Dennenkamp.

Op het erf worden we ontvangen door boer Piet. Hier nemen we plaats op het terras. Op de tuintafel liggen allerlei boeken over biologisch dynamisch boeren. Boer Piet vertelt er enthousiast over. Onder andere over Rudolf Steiner. Deze gaf in 1924 een landbouw cursus in de vorm van een boek: “vruchtbare landbouw”, waarin de ideeën van de Biologisch Dynamische landbouw worden uitgewerkt. Deze cursus is eerder een inspiratiebron dan een handboek voor een nieuwe landbouwmethode. Hierbij gaat het om een landbouw die met de natuur samenwerkt in plaats van deze op te jagen en uit te buiten. Aan het eind van zijn verhaal bedanken we hem voor zijn inspirerende verhaal en voor zijn tijd. Via het winkeltje lopen we weer naar het stalletje aan de weg waar naast o.a. groente ook boeken te koop zijn. Hier nemen we weer afscheid van elkaar en kijken terug op een gezellige informatieve wandeling.

Themabijeenkomst paddenstoelen

AUTEUR: JUDITH KUPPENS

Op woensdagavond 9 oktober 2024 heeft Mariska Damink ons wegwijs gemaakt in de paddenstoelenwereld. Het was onze eerste themabijeenkomst in de mooie Antonius (kerk) in Rekken en we hebben heel wat opgestoken over paddenstoelen deze avond.

Mariska liet ons aan de hand van een mooie presentatie veel foto's zien. In Nederland komen ruim 6000 soorten paddenstoelen voor. Een paddenstoel is het vruchtlichaam van een schimmel. Het mycelium in de bodem is dus het eigenlijke organisme, de schimmel. Een schimmel kan heel groot en zeer oud worden. De vruchtlichamen van een schimmel verschijnen vooral in de herfst, omdat het dan koel en vochtig is, de ideale omstandigheden voor een schimmel om te gedijen (Er zijn ook voorjaars – en zomer paddenstoelen). De schimmel zelf leeft het hele jaar door, maar is onzichtbaar. Ze leeft onder de grond. Schimmels planten zich voort door middel van sporen, net als mossen en varens. De sporen van paddenstoelen kunnen allerlei kleuren en vormen hebben. Veel sporen worden door de wind verspreid of door een regendruppel of door aasvliegen.

Mariska vertelt dat je paddenstoelen op verschillende manieren kunt indelen. Een veel gebruikte indeling bij paddenstoelen is de ecologische rol of levenswijze of voedingsstrategie. Je hebt dan de drie V's: vuilnismannen, vijanden en vrienden.

De Saprofyten zijn de opruimers van het bos, de vuilnismannen. Saprotrofe schimmels leven dan ook op dode bladeren, hout, humus, mest en ander dood materiaal. Hetgeen waarop ze leven wordt het substraat genoemd. De Parasieten zijn de vijanden van hun gastheer. Vaak zijn dit bomen die al verzwakt zijn o.a. door droogte, stikstof of verdrinking.

Een heel bijzondere groep onder de paddenstoelen vormen de Mycorrhiza, de vrienden van bomen en planten. Deze schimmels leven in symbiose met bomen en planten en daar hebben ook beiden voordeel bij. Mycorrhiza betekent schimmel-wortel. Ectomycorrhiza is een mycelium dat de wortels omgeeft en beschermt tegen uitdroging, zware metalen en parasieten. Deze samenwerking is gunstig voor schimmel én boom. De schimmel helpt de boom bij het opnemen van mineralen en water. En de boom levert de schimmel suikers die hij zelf niet kan maken.

Een andere manier van indelen is in vormgroepen. Grofweg zijn er tien vormgroepen binnen het paddenstoelenrijk te onderscheiden: Plaatjeszwammen; Boleten; Gaatjeszwammen; Stekelzwammen; Knots- en koraalzwammen; Korstzwammen; Trilzwammen; Buikzwammen; Bekerszwammen en Kernzwammen.

En je kunt paddenstoelen indelen op de manier van sporenvorming, dit is de meest wetenschappelijke indeling.

Wat heb je nodig om Paddenstoelen te determineren?

Wanneer je op pad gaat is een spiegelkje en een loep handig, een fototoestel, schrijfmateriaal en natuurlijk een goede paddenstoelengids. ('De grote Paddenstoelengids voor onderweg', Ewald Gerhardt, 2013), de beste die momenteel te koop is. En Veldgids Paddenstoelen, Nico Dam en Thomas W.Kuyper. Of een basisboek Paddenstoelen, voor de starter.

Verder kunnen ObsIdentify (app) en Fungal Atlas of Denmark gebruikt worden. Wel altijd namen controleren. De Facebookgroep Paddenstoelengroep Nederland en Nederlandse Mycologische Vereniging zijn leuk om mooie foto's te posten.

Tot slot vertelt Mariska nog wat een heksenkring is en hoe deze ontstaat: wanneer er ergens een paddenstoel groeit, groeit het naar alle kanten. Op de rand van het mycelium is de concentratie voedingsstoffen het hoogst, dus daar worden de vruchtlichamen gevormd. Vervolgens groeit het mycelium weer verder naar buiten. Aan de binnenkant van de cirkel zijn de meeste voedingsstoffen door de schimmel opgenomen en sterft het mycelium vaak af.

Het Reirinck (sinds 1662)

Achterhoekse gastvrijheid in Zwolle bie Grolle

Samenzijn met familie of vrienden op een prachtige plek in de Achterhoek. Je geniet in een rijksmonumentale hoeve, daterend van voor 1662. Het Reirinck biedt comfortabele overnachtings mogelijkheden voor kleine én grote gezelschappen. Van B&B tot samenkomsten van 100 personen, met in totaal 28 kamers. Je kiest zelf de boerderij die bij je past. Tevens een unieke trouwlocatie, vergader- en feestlocatie.

Bij feest vanaf 60 personen overnachten 10 gasten gratis!

Informatie/boekingen:

Fam. Lagers

Oude Winterswijkseweg 52

7141 HE Groenlo

0544-461820

info@reirinck.nl

www.hetreirinck.nl

Vroege herfst in het natuurgebied Koolmansdijk

FOTO: ROBERT SCHADD

Op zondag 20 oktober hebben we met zo'n 30 wandelaars een mooie najaarswandeling door het schraal grasland aan de Koolmansdijk in Lieveelde gelopen.

Koolmansdijk

Vrijwel nergens in de Achterhoek vind je zoveel prachtige blauwgras- en heidevegetatie bij elkaar als aan de Koolmansdijk in Lieveelde. Het terrein is onder experts landelijk bekend, onder meer vanwege de vele soorten orchideeën die hier groeien. Die orchideeën bloeien momenteel niet, maar het terrein is ook in de herfst een lust voor de zintuigen. Dit komt vooral door de natuurlijke omstandigheden en de bijzondere manier van beheer.

Het natuurgebied Koolmansdijk ligt op de rand van het Oost-Nederlands plateau. Het ligt op een plek waar de waterdoorlatende dekzandlaag heel ondiep wordt. Daaronder ligt een niet waterdoorlatende laag, die een soort ondergrondse heuvelrug vormt. Het kalkrijke grondwater wordt hier als het ware omhoog geperst.

Akkerhommel

Klokjesgentiaan

In dit gebied is het zelfs hartje zomer nat en drassig. Juist omdat de dekzandlaag hier relatief dun is, zorgen op het oog zeer kleine hoogteverschillen bovengronds voor een opvallend rijke variatie in vegetatie.

Het natuurgebied is zo'n 20 jaar geleden ontstaan door het zorgvuldig afgraven van de voedselrijke landbouwlaag rondom het kerngebied. Sindsdien wordt er jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt consequent afgevoerd. Hierdoor is er prachtig schraal grasland ontstaan.

Tijdens de wandeling hebben we genoten van de rijkdom aan planten, maar hebben we ook oog voor het beheer dat hier plaatsvindt. De route wordt ook wel laarzenpad genoemd, omdat het op verschillende delen nat kan zijn. Nat was het op delen van de wandeling, maar de meeste wandelaars hebben desondanks de voeten droog gehouden.

Kopij

Kopij voor het volgende nummer aanleveren voor 15 maart 2025.

Op bladzijde 3 ziet u hoe.

KETTINGZAGEN SCHERPE AKTIE PRIJZEN

**GRATIS
5 LITER
ALKYLAAT
BRANDSTOF**
BIJ AANKOOP VAN EEN
KETTINGZAAG OF
BLADBLAZER

Eibergsestraat 199 | 7481 HJ Haaksbergen | T: 0545 221297

Veel paddenstoelen bij de Leemputten bij Haak en Hoek

AUTEUR: ED GROTENHUIS

Op 2 november was het aardig weer, licht bewolkt en ca 14°. Er waren nog veel aardappelbovisten, amanieten en ook veel melkzwammen.

Het was fijn dat een aantal deelnemers een determinatie-app als Obsidentify op het mobieltje hadden. Zo kon er actief worden meegezocht. Dat gaf regelmatig aanleiding tot meningsverschillen, er werden foto's opnieuw genomen en nog eens goed gekeken enz. En dan is het ook goed om te kijken naar de andere determinatiekernmerken zoals standplaats, geur e.d. De Groene anijstrectherzwam ruikt daarbij dus onmiskenbaar.

Ook gordijnzwammen zijn vaak een probleem. Er zijn meer dan 180 soorten gordijnzwammen in Nederland. Voor determinatie moet je soms thuis achter de microscoop gaan zitten. Nu, daar is deze excursie niet voor. Maar alleen de kleur is ook niet alles; welke paarse soort hebben we nu. Iemand kwam met zijn mobiel op Cortinarius evernius, de Violetsteelgordijnzwam. Maar ja die is zeldzaam, het is waarschijnlijker dat het de Gewone pelargoniumgordijnzwam (Cortinarius paleaceus) is, die is, zoals de naam al zegt, veel algemener.

Zo precies gaat het gelukkig niet vaak en dat hoeft ook niet. Het ging vandaag vooral om het samen gezellig bezig zijn en je te verwonderen over al die verschillende soorten die je aantreft.

Maar het is toch ook wel eens leuk om zo eens te puzzelen of je af te vragen waarom een paddenstoel juist op die bepaalde plek staat zoals bij de Populierenboleet, de Amethystzwam en natuurlijk de Vliegenzwam. Maar veel soorten zoals de Kastanjeboleet zijn daarin weer minder specifiek.

Al met al kwamen we uit op 37 soorten waaronder Parelamaniet, Panteramaniet, Roodbruine slanke amaniet, Gewoon elfenschermpje, Grofplaatrussula, Stobbezwammetje, Melksteelmycena, Platte tonderzwam, Nevelzwam enz. Kortom leuk om juist ook algemene soorten al doende te leren kennen. Een leuke middag.

Weerpraatje december 2024

AUTEUR: AUKE HOEKSTRA

Als ik dit schrijf is het winter bij ons, op 22 november al 2 vorstdagen en al dagen daken, straten en weilanden wit. Zeer glad was het in het noorden, Groningen. Daar meldde het KNMI al code geel en later code oranje. In het verleden kwam dit ook wel (vaak) voor. Doet mij denken aan 25 november 2005.

De winter moet eigenlijk nog beginnen, de astronomische winter begint namelijk pas op 21 december.

HERFST MET VELE EIKELS

De herfst is nog bezig. Opvallend dit jaar is dat er veel eikels zijn gevallen. Onze voorouders hadden niet de kennis zoals wij nu hebben en als er dan veel eikels waren gevallen, dan waren er spreuken, die het goed deden:

Vallen de eikels al voor Sint Michiel, dan snijdt de winter door lijf en ziel. Of: veel noten op het harde hout, maakt de winter hard en koud.

Dat was onzin! Dat kwam bijna nooit uit. Wat wel klopte: dat het goed voer was voor de varkens. Hoe een vet varken eruitziet, dat was mooi te zien in NOORDIJK. (slachtwisite).

AZIATISCHE hoornaars

Deze exotische bijen rukken steeds verder op. Eerst in Frankrijk, toen in België en nu hier in Nederland ook. Er zijn al nesten pas geleden verwijderd in Neede op het oude kerkhof. Maar ook al in Rekken en Eibergen. Deze beestjes zijn een ramp voor de biodiversiteit in ons land. En als er niet snel hulp komt, dan gaan we de verkeerde kant uit. Het is nauwelijks te overzien wat voor schade het gaat aanrichten.

WEERWEETJES

• KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering is niet altijd de oorzaak van extreem weer. Klimaatverandering kan wel voor een grotere impact zorgen, zoals de overstromingen in Spanje jl. Het weer kan heftiger worden.

Inkviszwam (exotische stinkzwam)

• POOLLICHT

Poollicht is in opmars! Steeds vaker is ook hier poollicht te zien. Dat was vorig jaar 2023 ook al het geval. Maar dit jaar dus heel veel. Zoals op dinsdag 17 september 2024, Er stond toen een prachtige foto in Tubantia. Ik ben zelf die nacht wezen kijken op de Needseberg. Helaas niets te zien. Al 2 x lukte het niet, doe het ook niet weer. Nu blijkt dat op onze camera dit wel te zien is. Wat vreemd! Zelfs in Limburg was poollicht te zien. De volgende keer ga ik naar het hoge noorden kijken om het poollicht te zien: Friesland.

• WINTERVERWACHTING 2024

Koning winter gaat opnieuw zijn zachte kant laten zien. Hoe kom ik hier op? We kunnen hooguit maar een paar dagen vooruit kijken.. We lijken ook de komende winter op overwegend (zeer) zacht weer te moeten rekenen, met meer regen dan gebruikelijk en meer wind. Daarbij is er kans op enkele stormen. Verantwoordelijk hiervoor zijn EL NiNO van dit moment en de positieve Indian Ocean Dipole. Toch is er bij mij een klein sprankje hoop dat we winterkou krijgen, afwachten maar.....

• ZWAARDERE WEERS-EXTREMEN IN NEDERLAND

Het KNMI laat zien wat Nederland de komende decennia te wachten staat aan klimaatverandering. Het wordt in alle seizoenen warmer, met meer tropische dagen en minder vorstdagen. De winter wordt natter, de zomer wordt droger en er ontstaan zwaardere buien. De zeespiegel blijft stijgen.

• AI HELPT CONTRAILS VOORKOMEN

De witte condensatiestrepen (contrails) hoog in de hemel, afkomstig van vliegtuigen zijn allesbehalve onschuldig. De condenssporen in de atmosfeer veroorzaken verdere opwarming van de aarde. Via AI (kunstmatige intelligentie dus) gaan ze de vluchtrouters zo uitstippelen dat de vluchten minder contrails produceren. Door op een lagere hoogte te vliegen kunnen vochtige, koude gebieden worden vermeden.

Nog een weerweetje is, dat 35 % van de impact van de luchtvaart op de opwarming van de aarde komt van contrails.

©TonnyMorsink

• ARTIFICIELE INTELLIGENTIE

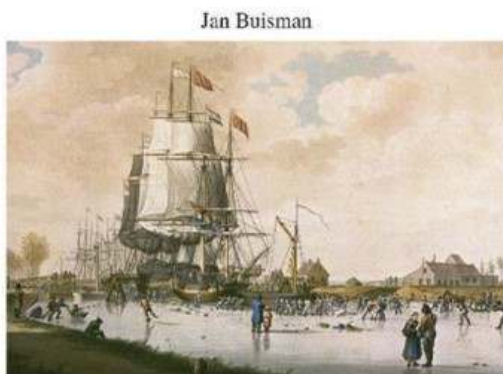
De AI weermodellen worden getraind op historische weergegevens van de afgelopen decennia, om daaruit patronen te herkennen.

De bekende patronen worden dan toegepast op de huidige stand van de atmosfeer waarmee de verwachting kan worden gemaakt.

Het betekent dat de weersvoorspelling sneller wordt en nauwkeuriger! De komst van AI is positief voor de meteorologen en weerliefhebbers.

Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen.

Op 21 november is Jan Buisman helaas overleden. Hij is 99 jaar geworden. Uit het boek van Jan Buisman haal ik soms leuke stukjes. Dit verhaal komt uit het jaar 1809.

DUIZEND JAAR WEER, WIND EN WATER IN DE LAGE LANDEN

1804-1823
VEEL EXTREEM WEER
BATAAFS-FRANSE TIJD
INVASIE IN ZEELAND
DEEL 7 NAPOLEON & WILLEM I

Uitgeverij: Houtboord
Drukkerij: Grafisch Bureau
Houtboord & Grafisch Bureau

De toenmalige Koning Lodewijk Napoleon heerste in Holland. De Goede Koning laat het oosten van 't land niet links liggen.

Onze koning Lodewijk zou niet algemeen de Goede zijn genoemd als hij alleen het gebied van de grote Gelderse en Hollandse rivieren had bezocht. Nee, de Graafschap, Salland en Twente wil hij niet overslaan. De bewoners willen hem ook wel eens zien. Op 17 maart is hij in Kampen en Zwolle. Het weer is goed, rustig en bewolkt, en het is tegen de 50° F. In het oosten van het land heerste ook wateroverlast, maar dat interesseert in het westen haast niemand. Het is dus ook een kennismakingsbezoek.

Langs de dorpen aan de IJssel gaat de koning naar Deventer. Daar wacht een stoet van dames en heren hem op. Dat de dames nogal gedecolleteerd zijn, zoals dat heet, bevalt hem niet. Hij wijst er fijntjes op dat zijn eigen vrouw Hortense, de koningin, heel wat fatsoenlijker gekleed gaat. In bakkerij Allemansgading laat hij zich uitleggen hoe de beroemde Deventerkoek gemaakt wordt. Hij doet een flinke bestelling en als de bakkersvrouw hem er bedeesd op attent maakt dat hij 'vergeetn is te betoaln' drukt een kamerheer haar twee gouden dukaten in de hand. Over Holten, Markelo en Goor gaat het gezelschap Twente in. In de ogen van veel Hollanders is dat wel de meest ondenkbare uithoek van het land, waar de mensen een volstrekt onbegrijpelijke taal uitslaan. Maar de koning laat zich niet afschrikken en vraagt honderduit over de textielnijverheid in Enschede. Op tal van plaatsen maken de katholieken van het bezoek gebruik om hun in de 17de eeuw genaaste kerk op te eisen. Koning Lodewijk staat daar wel voor open. In het in meerderheid katholieke Twente kan dat geen groot probleem zijn.

In Zutphen wordt de St. Janskerk op de Nieuwstad teruggegeven en in Oldenzaal de 12e eeuwse St. Plechelmuskerk. De kleine groep protestanten krijgt geld voor een eigen kerkje. De koning wil ook de Overijsselse Vecht zien. In de Meene ten noorden van Gramsbergen steekt hij de rivier over. Bij herberg de Klokheden (met op het uithangbord een kloek met kuikens) stelt hij een bijzondere vraag. Als hij een glas water wil drinken, verlangt hij van de kasteleinsse dat zij eerst zelf een paar slokken neemt.

Hoe gaan we verder met deze winter?

- Er is 80% kans op een zachte winter.
- De neerslag is rond normaal, of iets daarboven.
- De kans op winterweer is het grootst aan het begin en het einde van de winter.
- De maand Januari is de zachtste maand.
- Een afzwakkende poolwervel in de tweede helft van de winter.

Weerspreuk

Zoals altijd sluit ik af met een weerspreuk.
"Zwaait de winter in november met zijn staf, zijn rijk vindt daarna snel zijn graf"

Reünie NGO

AUTEUR: CHRIS EIJKHOLT

Op zaterdag 2 november 2024 heeft de groep afgestudeerde IVN-natuurguidsen opleiding 2016-2017 hun jaarlijkse reünie gehouden. Organisatoren Anita Mulder en Mario Bekke hadden als locatie gekozen voor De Leemputten vlakbij Groenlo.

Vooraf in café restaurant Haak en Hoek met gebak en koffie, daarna een wandeling rondom gemaakt. Onder de bezielende leiding van Peter Nieuwenhuis hebben we vervolgens bijzondere paddenstoelen gespot. Hij zoomde daarbij onder meer in op het verschil tussen bruinrot en witrot bij zwammen.

Bij witrot wordt in hout lignine afgebroken. Lignine tezamen met cellulose zijn de twee hoofdbestanddelen van hout. Wanneer lignine (houtstof) wordt afgebroken, blijft in hoofdzaak cellulose over. De aangetaste boom wordt hierdoor, na enige jaren, gevoelig voor stambreuk. Bij bruinrot wordt, in tegenstelling tot witrot, cellulose afgebroken.

Elzenweerschijnzwam

Gidsen gebiologeerd door een Elzenweerschijnzwam

In een levende boom verraadt deze vorm van houtrot zich niet tot nauwelijks. Er wordt geen compensatieweefsel aangemaakt. Daardoor is bruinrot van buitenaf ook niet tot nauwelijks te herkennen, anders dan door het zien van vruchtlichamen van zwammen. De aangetaste boom kan ogenschijnlijk spontaan afbreken. Het breukvlak lijkt op een breukvlak van keramiek. Witrot en bruinrot kunnen zowel in bruine als witte kleur voorkomen! (bron Wikipedia)

Bovenstaande toelichting komt van Wikipedia, echter Peter had zijn kennis hierover o.m. opgedaan in het boek "Verweven leven" van Merlin Sheldrake. Volgens hem een echte aanrader voor ieder die meer over schimmels te weten zou willen komen. Afgesloten werd de reünie met een gezellig hapje en drankje en werd er getoast op de volgende reünie eind 2025.

PS: In januari 2025 start er weer een nieuwe Natuur Gidsen Opleiding.

Bericht van de vleermuizenwerkgroep

AUTEUR: HILLIE VAN DE PEPEL

De zon gaat onder, de omgeving verliest zijn kleur en vogels zoeken hun rustplekjes op. Enthousiaste kreten om ons heen: “Daar, daar!” en de detectoren ratelen en de lampjes branden op de kinderdetectoren. De Gewone dwergvleermuis fladdert boven ons hoofd en als de schemering inzet laat ook de Laatvlieger zich zien.

We zijn op een camping en hebben de kinderen en hun ouders veel verteld over de vleermuizen. De eerste vraag die wij aan het publiek stellen is veelal: “Wie van jullie heeft de vleermuis als lievelingsdier?” Niemand is enthousiast, het zijn de gidsen die de arm opsteken, maar het publiek niet. Ze vinden ze eng, ze drinken bloed, ze vliegen in je haar. Maar later als we naar buiten gaan en deze prachtige dieren zien vliegen willen ze allemaal een detector en vinden ze de vleermuizen prachtig.

We doen dit vaak, dit jaar tussen april en eind oktober hebben we vijftientig keer een excursie op een camping verzorgd. Daarnaast hebben we viermaal een avondvullende lezing gegeven. Met ons verhaal hebben we dit jaar 900 mensen bereikt.

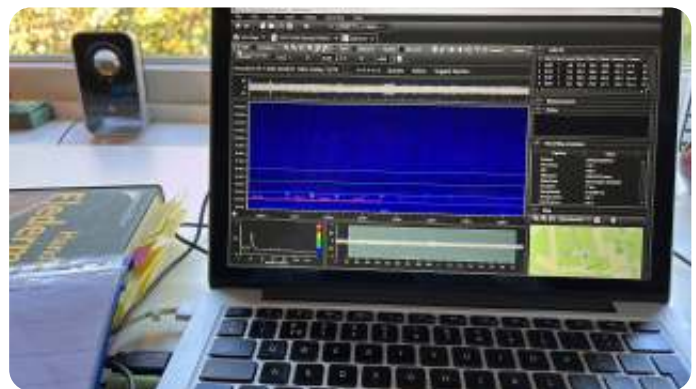
Kevin Collins op camping Marveld.

De vleermuis staat op de kaart!

Onze werkgroep bestaat uit zo'n twaalf enthousiaste leden. En je kunt niet anders dan enthousiast worden als je over de bijzonderheden van deze dieren hoort vertellen. Want welk zoogdier is echt baas in eigen buik? En welk zoogdier paart zoals de vogels? Daar wil je toch meer over weten!

Ook de vleermuis heeft te lijden onder de teruggang van het aantal insecten en ook van het genadeloos vol spuiten van de spouwmuren in de tijd dat daar een kraamkolonie is gevestigd.

Daarom monitoren wij als vleermuizenwerkgroep voor de Zoogdierversening de vleermuizenstand in onze regio. Dit doen we met Transecttellingen. De routes (drie) daarvan zijn door de Zoogdierversening vastgesteld. Na zonsondergang rijden we met een gangetje van zo'n twintig kilometer per uur het traject af gewapend met een detector die uit het raam steekt. De routes rijden we twee keer in de periode van half juli tot eind augustus. De data van de detector analyseren we en sturen dan de gegevens naar de zoogdierversening.

Het analyseren van de opnames van de routes

Ook de terugkoppeling is leuk, want dan horen we hoeveel we er goed hadden en horen we welke andere soorten ook verstopt zaten in de opnames. Dit keer hebben we niet alleen het geluid van de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger opgenomen, maar ook de roep van de Rosse vleermuis, de Ruige dwerg, de Bosvleermuis en de Twee-kleurige vleermuis. En de Gewone grootvleermuis.

Ook monitoren wij de vleermuizenstand op kerkzolders. Zo kropen wij rond op de zolders van de prachtige Sint-Werenfriduskerk in Zieuwent, de Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming in Beltrum, de Sint Calixtusbasiliek in Groenlo en de Grote Kerk in Neede. Als toetje van het kerkzolderseizoen kropen wij rond op zolder van de Mariahoeve in Neede. We vonden in de kerken de Gewone grootvleermuis en heel veel vleermuizenuitwerpselen zodat de aanwezigheid kon worden vastgesteld. Kortom wij, Stichting Vleermuizendorp Neede, hadden een fantastisch jaar en we zien uit naar het nieuwe seizoen. Wil je meer weten? Wil je meedoen? Je bent van harte welkom. Zoek daarvoor contact met ons via www.vleermuizendorp.nl

Van duivelsei tot inktzwam

AUTEUR: ANDRÉ HENDRIKS

Tijdens een wandeling in het bos met mooie herftkleuren en veel paddenstoelen zoals vliegenzwam, berkendoder, bundelzwam en heksenkringen, zagen we een verwelkte stinkzwam.

Door wat blad weg te halen zagen we een duivelsei en een stinkzwam die net uit een ernaast gelegen ei tevoorschijn kwam. Het duivelsei is nog omgeven met een taai vel en een geelachtige laag, zie foto. Je ziet de zwarte kop, sporendrager, die in één nacht tot paddenstoel uitgroeit.

De stinkzwam heeft een sterke geur die ruikt naar een kadaver. Insekten zoals vliegen en mieren ruiken dit op grote afstand. Slakken zijn er ook gek op en op deze manier worden de sporen verspreid.

Vereniging
Agrarisch
Natuurbeheer
Berkel & Slinge

- Landschapsonderhoud
- Landschapsinrichting
- Ondersteuning en advies
- Cursussen en excursies
- Akkerrandmengsel
- Plantgoed

WWW.VANBERKELENSLINGE.NL
'T Brendeke 10 Eibergen 0545-477587

De magie van creatieve macrofotografie: Ontdek de wereld van het kleine

TEKST EN FOTO'S: LISETTE PLATJOUW

De natuur zit vol wonderen, maar vaak gaan we eraan voorbij zonder ze echt te zien. Een dauwdruppel die als een pareltje schittert, een spinnenweb vol ochtenddauw, of de ingewikkelde patronen van een blad: het zijn de details die ons verbazen, maar vaak onopgemerkt blijven. Met macrofotografie kun je die verborgen wereld vastleggen en delen. Je hebt geen dure camera's of ingewikkelde apparatuur nodig: alleen een beetje geduld, nieuwsgierigheid en een goed oog voor details. In dit artikel duiken we in de wereld van creatieve macrofotografie en laten we zien hoe jij ook deze prachtige kunstvorm kunt ontdekken.

Naaktslak

Wat is macrofotografie?

Macrofotografie is het fotograferen van kleine onderwerpen van dichtbij. Denk aan bloemen, insecten of texturen van bladeren en stenen. Wat macrofotografie zo bijzonder maakt, is dat het een wereld laat zien die met het blote oog niet zichtbaar is. De vergroting is vaak zo groot dat kleine details zoals de facetogen van een vlieg of de fijne haartjes van een bloemsteel prachtig naar voren komen. Maar macrofotografie draait niet alleen om technische perfectie; het is ook een kans om je creativiteit de vrije loop te laten. Het spelen met licht, kleuren, compositie, en scherptediepte kan je foto's een uniek karakter geven.

Beukenbladmycena

Wat heb je nodig?

Macrofotografie klinkt misschien intimiderend, maar je kunt eenvoudig beginnen met wat je al hebt. Hier zijn enkele opties:

Smartphone: Veel smartphones hebben een macro-stand of je kunt een clip-on macrolens kopen. Deze kleine lenzen kosten vaak minder dan €20 en geven verrassende resultaten. De meeste smartphones hebben ook een 'pro' functie, waarmee je handmatig kunt scherpstellen.

Compact camera: Veel compacte camera's hebben een macro-modus waarmee je dicht bij je onderwerp kunt komen.

vastgoedpro

Huis verkopen? RGO!

Informeer geheel vrijblijvend naar de mogelijkheden, wij helpen u graag!

RGO **makelaars**
voel je thuis

Singelweg 2 7101 MH Winterswijk T 0543 531 880
info@rgomakelaars.nl www.rgomakelaars.nl

Timmermans & Mulder
BLOEMENSPECIALZAAK - CADEAU'S
Misterstraat 36, Winterswijk, tel. 0543-512403
E-mail timmermansmulder@hetnet.nl

DSLR of systeemcamera: Heb je een Digitale Spiegelreflex Camera of systeemcamera, dan kun je investeren in een speciale macrolens. Deze lenzen zijn ontworpen om extreem gedetailleerde beelden te maken.

Er bestaan als goedkopere oplossing ook tussenringen. Deze zet je tussen je camera body en je bestaande lens. Op deze manier transformeer je je bestaande lens in een macrolens. Ook met een opzet macrolens (macroconverter) tover je je bestaande lens om naar een lens met een nog grotere vergroting.

Accessoires

Statief of rijstzak: Hoewel het niet noodzakelijk is, kan een statief handig zijn om trillingen te minimaliseren, vooral als je in close-up fotografeert. Een klein tafelstatief, een rijstzak of zelfs een stapel boeken waar je je camera op kunt laten rusten, kan al genoeg zijn.

Zaklamp of LED-lampje: Voor creatieve belichting.

Kleurfilters: Gekleurde (snoep)papiertjes, stukjes gekleurd plastic folie of gekleurde herfstbladeren om (half) voor je lens te houden.

De kracht van natuurlijk licht

Licht is alles in fotografie en bij macrofotografie is dit niet anders. Natuurlijke lichtbronnen, zoals de zon, geven je foto's een warme, organische uitstraling. Hier zijn een paar tips:

→ **Vroeg op de dag of laat in de middag:** Het licht is dan zachter en warmer. Bovendien kun je dauw vastleggen, wat vaak prachtige reflecties oplevert.

→ **Schaduw gebruiken:** Direct zonlicht kan harde schaduw geven. Een witte paraplu of een stuk papier kan dienen als diffuser om het licht zachter te maken.

→ **Creatief met tegenlicht:** Fotografeer tegen de zon in om een mooie gloed of bokeh (onscherpe lichtcirkels) te creëren.

Creatief experimenteren

Macrofotografie is een geweldige kans om te experimenteren en je eigen stijl te ontwikkelen. Hier zijn een paar ideeën:

1. Speel met reflecties

Gebruik een spiegel of een plas water om je onderwerp op een unieke manier vast te leggen. En met een beetje geduld kun je hele landschappen of bloemen weerspiegeld zien in een druppel water. Plaats een bloem achter een druppel en zorg dat de reflectie scherp is.

Geweizwammetjes

2. Spelen met waterdruppels

Dauwdruppels op gras of spinnenwebben zijn dankbare onderwerpen. Wil je zelf druppels creëren? Vul een spuitfles met water en spuit voorzichtig op bladeren of bloemen.

Geweizwammetjes

3. Zoek patronen en texturen

De natuur zit vol herhalende patronen en interessante texturen. Denk aan de spiralen van een slakkenhuis, de nerven van een blad, of de schubben van een vis.

Beukenblad

Aardappelbovist

4. Abstracte close-ups

Zoom zo ver in dat je niet meer ziet wat het onderwerp is. Kijk eens naar de nerven van een blad, de structuur van een steen of het patroon van boomschors. Dit soort foto's hebben vaak een artistiek effect.

5. Speel met scherptediepte

Scherptediepte verwijst naar hoeveel van je foto scherp is. Door je diafragma (de opening van je lens) te vergroten (het f getal wordt dan kleiner bijv. f2), kun je een onscherpe achtergrond creëren die je onderwerp laat opvallen.

6. Bokeh-effect

Met bokeh worden de wazige bollen bedoeld, die soms op de achtergrond van het onscherpe deel van de foto zichtbaar zijn. Vooral tegen het licht in fotograferen (wat we allemaal leerden dat dat nou net niet mocht) geeft vaak een prachtig kleurenspeel in de onscherpe achtergrond. Dit kan met kerstlichtjes, kaarsjes of gewoon de zon.

Ploirokje

Luuk Temming
BOOM EN GROEN

- Verwijderen van bomen op moeilijk bereikbare plekken d.m.v. klimtechnieken.
- Boomonderhoud met hoogwerker
- Snoeien van (monumentale) bomen.
- Onderhoud van natuurelementen zoals houtsingels en de fruitboomgaard.
- Gevelde boom aan planken zagen met eigen zaagmachine

Luuk Temming
Boom & Groen
Schatbergstraat 55
7131 AP Lichtenvoorde

T 0544 - 84 21 52
M 06 - 28 778 183
E info@luuktemming.nl
I www.luuktemming.nl

Voor al uw
bomenwerk

7. Kleuren en contrast

Gebruik contrasterende kleuren om je onderwerp eruit te laten springen. Bijvoorbeeld een felgekleurde bloem tegen een donkere achtergrond.

Kopjesbekermos

8. Miniatuur verhalen

Met kleine objecten (bijvoorbeeld speelgoedfiguren) kun je grappige of schattige scènes maken in de natuur. Laat een plastic poppetje “wandelen” over een blad of “klimmen” op een bloem.

Draak

Draak

Geniet van het proces

Het belangrijkste van macrofotografie is dat je plezier hebt. Het vraagt soms om geduld, dat vlindertje blijft niet altijd stilzitten en de perfecte lichtval kan even op zich laten wachten. Doordat je de wereld zo vergroot door de lens ziet verandert bij elke kleine beweging die je maakt meteen ook je hele compositie. Maar juist dat maakt het zo bijzonder. Elk moment is uniek, en elke foto vertelt een verhaal dat anders verborgen zou blijven.

Macro Fotografie als Nieuwe Oogopener

Wat macrofotografie zo bijzonder maakt, is dat het je helpt om de wereld op een nieuwe manier te zien. Je leert details waarderen die je anders misschien over het hoofd zou zien. Het is een meditatieve activiteit die je dichter bij de natuur brengt en je creativiteit prikkelt. Trek je wandelschoenen aan, pak je camera of smartphone en ga op ontdekkingsstocht in je tuin, een nabijgelegen park of het bos. Je zult versteld staan van wat je allemaal kunt vinden. Het beste van alles? Je hoeft niet ver weg te gaan om een klein wonder te ontdekken. Wie weet ontdek je een passie die je nooit had verwacht! Zien we je na de winter bij de volgende fotosafari?

Hoveniersbedrijf:

- Aanleg
- Renovatie
- Onderhoud van tuinen

Groencentrum:

- Ruim assortiment planten
- Gereedschap
- Cadeaushop

Hoerinkstegge 5 Winterswijk Meddo 0543-569302

Project: "Kijk op Exoten"

AUTEUR: REDACTIE

De KNNV werkt samen aan het project Signalering Exoten van het Team Invasieve Exoten dat op initiatief van de NVWA (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit) is opgestart.

Exoten zijn dieren en planten die niet van nature in ons land thuishoren en schade kunnen aanrichten.

Waarnemers spelen een belangrijke rol in het veld als het gaat om het signaleren van potentieel invasieve exoten.

In dit project heeft de KNNV afgesproken dat zij haar leden zal informeren over specifieke soorten via haar nieuwsbrieven, website en in Natura.

De nieuwsbrief roept op om exoten te melden op www.telmee.nl en op www.waarneming.nl.

Leden van de KNNV kunnen zich abonneren op de Exoten-nieuwsbrief via: www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten.

Kijk op Exoten wordt dan automatisch toegezonden.

Op de volgende pagina's een artikel uit de laatste Nieuwsbrief over Exotische stinkzwammen.

Exotische stinkzwammen: winnaars en verliezers

Inge Somhorst, Paddenstoelenonderzoek Nederland

In Nederland komen, naast drie inheemse stinkzwamsoorten (grote, kleine en duinstinkzwam), ook vier exotische soorten voor: traliestinkzwam en inktviszwam (*Clathrus ruber* en *C. archeri*) en roze stinkzwam en spitse stinkzwam (*Mutinus ravenellii* en *M. elegans*). Een vijfde soort, de sterkopstinkzwam (*Lysurus cruciatus*) is voor het laatst in 1961 in Nederland gezien, en heeft zich dus niet kunnen vestigen. Hoe gaat het met de andere vier?

Hekseneieren, stank en afbraak

Stinkzwammen zijn opvallende paddenstoelen met bijzondere vormen en een bijzondere verspreiding. Ze ontwikkelen zich binnen een eivormig omhulsel, een zogenaamd heksenei. 'Eieren' liggen vaak in groepjes bijeen tussen het strooisel. Als de sporen rijp zijn barst een ei open en strekt het vruchtlichaam zich. Waar bij de meeste paddenstoelen de sporen door de wind verspreid worden, gaat dat bij stinkzwammen anders. Ze verspreiden hun sporen door deze aan te bieden in een stinkende, gelatineuze laag aan de buitenkant van het vruchtlichaam. De voor ons onaantrekkelijke aasgeur trekt vliegen en aaskevers aan die zorgen voor de verspreiding van de sporen. Stinkzwammen zijn afbrekers van dood organisch materiaal. Behalve de duinstinkzwam groeien alle soorten op humusrijke plekken, op rottend hout of grof strooisel, in bossen, parken en tuinen. Omdat het zulke opvallende en aantrekkelijke paddenstoelen betreft, is er veel bekend over de vroegere en actuele verspreiding in Nederland.

Exotische kleuren en vormen

De **traliestinkzwam** is een spectaculaire soort die oogt als een opengewerkte rode voetbal, waar alleen de ribben van intact zijn. De eerste waarneming in Nederland is het vermelden waard: ze werd in 1735 door Linnaeus gespot aan de weg van Haarlem naar Amsterdam.

De **roze stinkzwam** komt oorspronkelijk uit Oost-Azië en Noord-Amerika. Ze is vanaf eind 19e eeuw uit Europa bekend en in 1925 voor het eerst uit Nederland (Vught) gemeld. Ze verschilt van kleine stinkzwam in de roze in plaats van oranje kleur van het bovenste deel van het vruchtlichaam.

De **inktviszwam** is wel de meest spectaculaire. Ze spreidt haar rode "tentakels" om de donkergroene sporenmassa aan vliegen aan te bieden. De eerste vondst was in 1973 nabij Elp (Drenthe).

De **spitse stinkzwam** is in 1989 voor het eerst in Nederland gevonden (Bennekom). Deze verschilt van de andere kleine stinkzwammen door het naar de top geleidelijk smaller wordende vruchtlichaam.

Winnaars en verliezers

De vier exotische stinkzwamsoorten zijn op verschillende momenten Nederland binnen gekomen. In figuur 1 is de ontwikkeling weergegeven vanaf 1970, per kilometerhok, per 5 jaar. In 1980 is de paddenstoelenkartering van start gegaan. Vanaf die tijd zijn structureel waarnemingen verzameld. De traliestinkzwam, die al bijna 300 jaar geleden voor het eerst in Nederland gevonden is, begint pas sinds 2005 licht toe te nemen. Deze soort lijkt kieskeurig

Traliestinkzwam. (Foto: Verspreidingsatlas)

Roze stinkzwam.
(Foto: Piet Brouwer)

Inktviszwam.
(Foto: Piet Brouwer)

Spitse stinkzwam.
(Foto: Menno Boomsluiters)

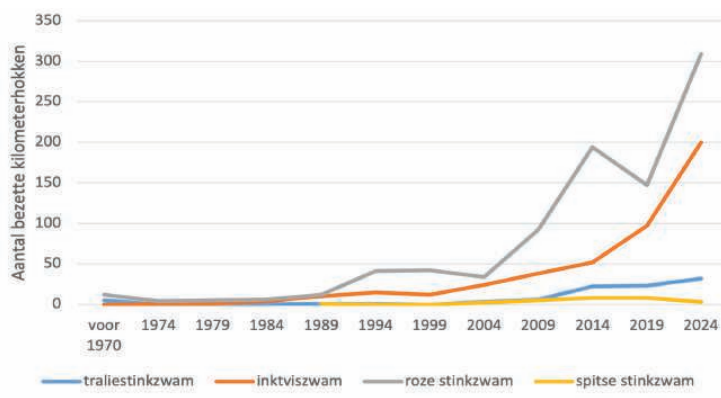
met betrekking tot de standplaats, die voor een groot deel verband houdt met het voorkomen van bamboe. Het is de vraag of de soort zich in Nederland actief voortplant of dat hij zich elke keer opnieuw vestigt. Mogelijk duiden regelmatige vondsten vanaf 1980 én de toename 25 jaar later, vanaf 2005, erop dat hij bezig is zich te vestigen en te verspreiden. Op verschillende plekken zien we clusters van aaneengesloten kilometerhokken waar de soort voorkomt; ook een aanwijzing hiervoor. In elk geval kan hij zich, eenmaal gevestigd, lang handhaven: in Diergaarde Blijdorp verschijnt hij jaarlijks, al sinds 2001.

De inktviszwam is veel later in Nederland aangekomen (1973) maar neemt, vanaf 25 jaar na vestiging, in rap tempo toe en is een algemene verschijning aan het worden. Dit geldt in nog grotere mate voor de roze stinkzwam. Deze soort is bijna 100 jaar geleden in Nederland verschenen en vanaf 1980 aan een opmars bezig, eerst voorzichtig, maar in deze eeuw steeds sneller. Beide soorten planten zich hier voort en lijken te profiteren van klimaatopwarming en toenemende vermessing.

De laatste nieuwkomer is de spitse stinkzwam, uit 1989. We zien hier, wederom 25 jaar na de eerste vondst, een toename die op vestiging en voortplanting duidt. De laatste jaren zijn van deze soort echter minder waarnemingen gedaan. We zullen moeten afwachten of ook deze soort bij de "winnaars" gaat horen, of de weg volgt van de verdwenen sterkopstinkzwam.

Risico's?

Er zijn vooralsnog geen tekenen dat deze exoten de inheemse stinkzwammen verdringen, hoewel inktviszwam en roze stinkzwam in dezelfde habitats kunnen voorkomen als grote en kleine stinkzwam. Voorlopig zijn de inheemse soorten nog algemener dan de exoten, hoewel het verschil tussen kleine en roze stinkzwam stap voor stap kleiner wordt.

Figuur 1: Het voorkomen van exotische stinkzwammen in Nederland op basis van kilometerhokken per periode van 5 jaar.

Ziet u ook exotische stinkzwammen? Meld deze dan – voorzien van foto en vermelding van datumen locatie – op de reguliere kanalen [Verspreidingsatlas.nl](https://www.verspreidingsatlas.nl), [VERA](https://www.vera.nl) of [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl), of stuur een mail naar exoten@mycologen.nl

KNNV helpt elk jaar bij het onderhoud rondom bijzondere steenoven

AUTEUR: SJOERD VAN DER WERF
FOTO'S: JOKE & BRAM OBBINK-TENKINK.

Aan de Winkelstegge in het Woold is al anderhalve eeuw te zien dat daar stenen zijn gebakken. Aan het jarenlange verval is een eind gekomen door de steenoven te overkappen. Vrijwilligers van de KNNV helpen jaarlijks bij het onderhoud van het omringende terrein.

Deze veldoven behoort tot het familiebezit van Joke en Bram Obbink-Tenkink. Eigenlijk vindt Joke Obbink-Tenkink de aanduiding 'veldoven', die veelvuldig wordt gebruikt, niet correct. „Bij een oven denken veel mensen toch al gauw aan brood bakken. Steenoven vind ik duidelijker.” In deze oven zijn jarenlang stenen gebakken, ruwweg van de oprichting in 1860 tot 1920. In Winterswijk waren veel meer van deze ovens, wel een stuk of twintig, maar alleen deze is overgebleven.

De steenoven gezien vanaf de ingang aan de Roslintumweg.

Joke is geboren op boerderij 't Lintum aan de Wooldseweg, waar de steenoven bij hoorde. Vanaf haar 12e jaar woonde zij op 't Gosselink. In haar jeugd, begin jaren vijftig, stond de oven nog overeind. In volgende jaren werd deze gebruikt als schuilplaats voor het vee dat daar in de weiden stond. Waar andere steenovens werden opgeruimd (de fabricage was niet meer lonend door de grootschalige baksteenproductie in steenfabrieken) is deze altijd blijven staan. Joke Obbink-Tenkink: „Mijn oom was de eigenaar, die vond dat het zo moest blijven, hij was voor het behoud van oude zaken.”

Omdat de steenoven niet werd onderhouden verviel deze wel langzaam. Dat proces is op de achtereenvolgende topografische kaarten goed te volgen. In 1896 duikt de steenoven voor het eerst op de kaart op, als een rood vierkantje in een hoek van het boerenland tegenover boerderij 't Winkel. In 1936 staat er opeens 'Voorm. Steenoven' bij, op de kaart van 1955 is die aanduiding weg en is ook de steenoven zelf niet meer opgenomen. Daarna blijft hij decennia weg om in 2009 als klein zwart puntje in het hoekje van het weiland weer op te duiken. In 2015 verdwijnt dat puntje weer om in 2019, en nu zelfs wat groter, weer zichtbaar te worden.

Het verval zorgde wel voor een rustiek beeld. Het weiland ernaast, iets verlaagd door het afgraven van de leem als grondstof voor de bakstenen, was meestal te nat om op te kunnen boeren. Joke: „De steenoven werd door fotografen gebruikt als decor voor huwelijksreportages.” Bram heeft van de tot grote steenhoop afgebrokkelde oven een sfeer- vol schilderij gemaakt. Boven op de steenhoop prijken de twee grote berken, die in die tientallen jaren van verval waren gegroeid.

Joke erfde in 2009 landgoed 't Lintum-'t Winkel, inclusief de verwilderde steenhoop. In die tijd kwam er ook aandacht voor behoud van cultuurhistorisch erfgoed. De nieuwe eigenaren haalden er iemand van de gemeente Winterswijk bij om eens naar die onderdelen op het landgoed te kijken. De aandacht ging eerst uit naar de kap-schuur, die richting boerderij 't Winkel staat, ooit gebouwd met gebinten van de oude boerderij Gosselink. Joke: „Daar waren ze enthousiast over, maar ik wilde ook dat er met die hoop stenen iets zou gebeuren.” Het gedeelde enthousiasme werd omgezet in een eerste deskundig onderzoek, dat liet zien dat het oorspronkelijke bakproces in de steenoven nog steeds goed te zien was.

Het onderzoek resulteerde in 2014 in een grondige opknapbeurt, om ervoor te zorgen dat het verval werd gestopt. „Het was de bedoeling om het niet verder te laten vergaan, maar ook om te laten zien wat het ooit geweest was. Het was heel leuk om dat weer zichtbaar te maken. Om te laten zien wat daar, ook met kinderarbeid, aan bloed, zweet en tranen in zit.”

Op de jaarlijkse onderhoudsdag maken vrijwilligers van de KNNV ook de binnenuimte van de steenoven schoon.

Het conserveren is verzekerd door een metalen constructie om en over de oven te zetten. Daarin is het vrijgekomen restant van de steenoven duidelijk te zien. „Daar hebben we zelf ook bij geholpen, op de knieën, om het met behulp van een spatel weer bloot te leggen.” De twee grote berken zijn afgezaagd, waarbij de voet van de stam en een deel van de wortels is blijven zitten.

Er is voor een metalen overkapping gekozen omdat een houten constructie teveel onderhoud zou vergen. En ‘dan zou het ook teveel op een soort kapschuur lijken’, was het oordeel van de welstandscommissie. „Dit is geweldig, je hoeft er niets aan te doen. We hebben er van verschillende kanten subsidie voor gekregen, maar zelf ook flink aan bijgedragen. En elk jaar moeten we er rondom aan de slag.”

Het onderhoud richt zich ook op het terrein eromheen. Dat grasland heeft een natuurbestemming gekregen, het restant kreeg de status ‘gemeentelijk monument’. Dat geldt ook voor de kapschuur en boerderij ‘t Winkel aan de Winkelstegge, zodat deze combinatie van cultuurhistorisch erfgoed voor de toekomst is gewaarborgd.

In het behoud speelt de KNNV een rol. Voorafgaand aan de Open Monumentendag in september wordt er een onderhoudsdag gepland, waarop de KNNV’ers komen helpen. Dat is aanvullend op het eigen onderhoud, dat door Bram en Joke zelf wordt uitgevoerd (geholpen door kinderen en kleinkinderen).

Op het terrein bij de steenoven is ook nog een oude leemput zichtbaar.

„Het is nog best veel werk”, vertelt Joke. „Bram en ik zweetten wat af in de zomer.” De graspaden moeten gemaaid, de lindebomen langs het pad naar de leemput opgesnoeid, de woekerende bramen in toom gehouden. De hulp van de KNNV’ers is daarbij zeer welkom. „In 2022 zijn ze voor het eerst hier geweest, daarna elk jaar. Ze helpen dan bij de grote beurt vlak voor de Open Monumentendag. Dan wordt er op een dag heel veel werk verzet. Dat is ook gezellig.”

Naschrift: De steenoven ligt aan de Winkelstegge. Tegenover de boerderij op nummer 1 begint de Roslintumweg, de steenoven ligt na vijftig meter aan de linkerkant en is vanaf de omringende paden goed te bekijken.

De vrijwilligers nemen tijdens de jaarlijkse onderhoudsdag even een pauze.

Een avondwandeling door de tuin

AUTEUR: ANKE HOLLINK

Op het moment dat ik dit stukje schrijf is net De Groenling van augustus verschenen. Toch wil ik dit moment graag met jullie delen en hoop ik van harte dat mijn rupsen in de bruin gekleurde cocon veilig tussen gevallen blad in de strooisellaag overwinteren.

Hoe fijn kan een wandeling in de avond door de tuin zijn. De zaklamp mee en dan de meest leuke ontmoetingen hebben met de nachtdieren die je tuin bezoeken. En dat zijn er meer dan je denkt!

Al vroeg in de schemer begint de ontmoeting met de vleermuizen. Druk foeragerend boven de vijvers en de tuin, waar nachtbloeiende planten voor de nodige insecten zorgen. Als schaduwen buitelen ze door de donkere lucht. Met de batdetector probeer ik de soorten te herkennen.

In de borders is dan al het “geknor” van de aanwezige egels te horen. Met hun kleine kraaloogjes kijken ze je aan op het moment dat we elkaar passeren. En af en toe hoor je een vreselijk gesmak in de borders, waar de egels dan een dikke naaktslak verorberen.

De nachtvlinders en andere insecten vliegen dan van bloem naar bloem. Vooral de teunis- en de damast-bloemen zijn favoriet. Maar ook alle andere nachtbloeiers hebben aan bezoek geen gebrek.

Na een regenachtige dag/avond verlaten de kikkers graag de vijvers en peuzelen dan ook graag aan een slak. Hun kleine kraaloogjes verraden dan de plek waar ze roerloos blijven zitten.

Terwijl de muizen door de tuin rennen op zoek naar iets eetbaars, zit de uil geduldig in de grote kastanje het moment af te wachten om een prooi te vangen. Maar eerst moet ik dan wel uit beeld zijn!

GROOT AVONDROOD((DEILEPHILA ELPENOR).

Bij het rommelen in de tuin vond ik onder verdroogd blad een prachtige vlinder. Het bleek een Groot Avondrood te zijn, die onder het blad een fijne schuilplaats had gevonden. Toen ik een foto wilde maken vloog de vlinder helaas weg.

Een grote, prachtig gekleurde vlinder met een voorvleugel lengte van 28-33mm. Goed herkenbaar aan de roze met olijfgroene voorvleugel en de roze met zwarte achtervleugel. Ze vliegen vanaf de schemering en foerageren al vliegend op kamperfoelie en andere planten met buisvormige bloemen. De avondrood heeft ogen met grote lenzen, hierdoor kunnen ze ultra -violet, geel en blauw detecteren. De levenscyclus van deze vlinder ligt van half mei tot begin september in één, soms twee generaties.

Maar terug naar mijn avondwandeling. Tijdens het inspecteren van de grote vijver zag ik een enorm grote rups met een lengte van meer dan acht centimeter; dik en naar de kop sterk versmald. Een okerkleurig lijf, sterk gespikkeld en getekend met bruinachtige, zwarte “schrappjes”. Op de rugzijde van segment vier en vijf bevinden zich een paar opvallende, wit geringde “oogvlekken”. En dit was dus de rups van het Groot Avondrood. (ok wel olifant rups genoemd). De rups zat heerlijk te eten van de bladen van het waterdrieblad. Naast dit waterdrieblad zijn ook kattenstaart, teunisbloem, wijnstok, springzaad en fuchsia's favoriet waardplanten bij deze rupsen.

Twee avonden later was de bruine rups verdwenen en had plaats gemaakt voor de groene variant van dezelfde vlinder. De kenmerken waren gelijk aan die van de bruine rups. Ook groot en dik en de twee kenmerkende oogvlekken. Ook deze rups deed zich te goed aan het waterdrieblad. In korte tijd verorberden ze behoorlijk wat blad. Na drie dagen was ook deze rups verdwenen.

Twee dagen later vond ik de groene variant

Ik hoop dat “onze” tuinrupsen begin van de herfst een veilige plek gaan vinden in hun bruine cocon, goed verstopt in het afgevallen blad. Aan de tuin zal het niet liggen, want blad en alle andere materiaal blijft de hele winter liggen in de borders.

Hopelijk komen ze dan eind mei, begin juni tevoorschijn met hun opvallende rood-roze en groene pasteltinten (er is uiterlijk geen verschil tussen het mannetje en vrouwtje).

Begin ook met composteren!

Het handige composteesysteem van EcoTe geeft u de mogelijkheid om uw groenafval eenvoudig te verwerken tot een geweldige bodemverbeteraar: Compost!

Er zijn bakken verkrijgbaar voor alle formaat tuinen. Vraagt u ons gerust naar wat er zoal mogelijk is. Meer informatie en prijzen via: info@ecote.nl

www.ecote.nl

Kopij

Heeft u een aardig natuurmoment beleefd en wilt u dat delen met anderen, stuur dat dan uiterlijk 15 maart 2025 in voor het volgende nummer van De Groenling. Op bladzijde 3 ziet u hoe.

KNNV Vereniging voor Veldbiologie

Afdeling Oost-Achterhoek

Secretariaat; secretaris@oost-achterhoek.knnv.nl

Henk Wiggers De Savornin Lohmanstraat 12 - 7103 GW Winterswijk

Agenda Algemene Ledenvergadering van KNNV Oost-Achterhoek op maandag 3 maart 2025 om 19.30 uur in het Zonnebrink centrum, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Van de stukken 3, 4 & 5 zijn geprinte exemplaren tijdens de vergadering beschikbaar.

1. Opening & vaststelling van de agenda.
2. Mededelingen & Ingekomen stukken.
3. Notulen Algemene Ledenvergadering 29 april 2024.
4. Jaarverslag over 2024.
5. Financieel verslag over 2024.
6. Verslag van de Kascommissie, de heer Bert van Jaarsveld en mevrouw Jetty Rodenburg.
7. Verkiezing van een nieuw lid voor de Kascommissie.
8. Rooster van aftreden Bestuursleden.
  - In 2026 aftredend; Casper van Dijk en Ron Krabben (Peningmeester).
  - In 2027 aftredend; Ed Grotenhuis en Sjef Lommen (Voorzitter).
  - In 2029 aftredend; Henk Wiggers (Secretaris).
9. WVTTK & Rondvraag.
10. Sluiting van de vergadering.

Extra agendapunten voor deze ALV moeten uiterlijk 24 februari binnen zijn bij het Secretariaat.

Na afloop is er een gezellig samenzijn. Voor hapjes en drankjes wordt gezorgd.

**Agenda Algemene Ledenvergadering van het IVN Oost-Achterhoek op
woensdag 19 maart 2025 om 20.00 uur in De Kruidenhof te Mallum,
Mallumse Molenweg 39, 7152 AT Eibergen.**

Van de stukken 3, 4 & 5 zijn geprinte exemplaren tijdens de vergadering beschikbaar.

1. Opening & vaststelling van de agenda.
2. Mededelingen & Ingekomen stukken.
3. Notulen Algemene Ledenvergadering 24 april 2024.
4. Jaarverslag over 2024.
5. Financieel verslag over 2024.
6. Verslag van de Kascommissie, de heer Mario Bekke en de heer René Lesuis.
7. Verkiezing van een nieuw lid voor de Kascommissie.
8. Rooster van aftreden Bestuursleden.
  - In 2025 aftredend; Anke Hollink en niet herkiesbaar.
  - In 2025 Angela Tiggeloven (Vice Voorzitter) wel herkiesbaar.
  - In 2026 aftredend; Ron Krabben (Penningmeester).
  - In 2027 aftredend; Kay ten Barge en Sjef Lommen (Voorzitter).
  - In 2028 aftredend; Henk Wiggers (Secretaris).
9. WVTTK & Rondvraag.
10. Sluiting van de vergadering.

Extra agendapunten voor deze ALV moeten uiterlijk 6 maart binnen zijn bij het Secretariaat.

Na afloop is er een gezellig samenzijn.
Voor hapjes en drankjes wordt gezorgd.

Beleef de natuur

Agenda

Tenzij anders aangegeven betreffen het activiteiten van de afdeling IVN en KNNV Oost-Achterhoek.

Zaterdag 11 januari 2025

Landschapsbeheer: Wilgen knotten.

Start: 09.00 uur.

Werkgroepleden ontvangen de locatie via de mail.

Zondag 12 januari 2025 IVN NMA

Doorstapwandeling (10 km): Terug in de tijd naar de Paaschberg.

Start: 13.00 uur.

Startpunt: TOP De Zonnebloem, Zutphenseweg 103 Lochem.

Zondag 19 januari 2025

Wandeling: Rust in Oldenkotte.

Start: 11.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Kerkemeijer in Rekken, Rekenseweg 44, Rekken.

Zondag 26 januari 2025

Veldbiologische excursie: Witte Veen.

Winterknoppen olv. F. Groothuis.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Haarmuhle: Besselinkhook 57 Ahaus (Dtsl).

Maximaal 15 deelnemers.

Aanmelden: app/sms T. Croese 06-14063024 (2 dagen vooraf).

Dinsdag 28 januari 2025 IVN NMA

Lezing Mossen en Korstmossen: Wie kent ze niet/wel? door Rudi Zielman.

Aanvang: 19,30 uur.

Locatie: De Melktap, Nettelhorsterweg 21, Geesteren.

Zaterdag 8 februari 2025

Natuurkierers: Fotosafari Needse Berg - Bodemlagen

Start: 09.00 uur.

Alleen voor leden IVN/KNNV (maximaal 15).

Aanmelden: natuurkierers.achterhoek@gmail.com.

Zaterdag 8 februari 2025

Landschapsbeheer: Wilgen knotten.

Start: 09.00 uur.

Werkgroepleden ontvangen de locatie via de mail.

Zondag 9 februari 2025 IVN NMA

Wandeling Kiefskamp.

Start: 14.00 uur.

Woensdag 12 februari 2025

Themabijeenkomst: De Wasbeerhond: een invasieve exoot?

Door Jaap Mulder, roofdierspecialist.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Entree € 5,00 (voor IVN/KNNV-leden € 3,00) Pinnen is mogelijk.

Zondag 16 februari 2025

Wandeling: Over de rand van het oude land.

Start: 14:00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Rammelbroeksweg 8, Rekken.

Zaterdag 22 februari 2025

Natuurbeheer: De Haarman in Ratum.

Start: 09.30 uur.

Info volgt na aanmelden bij h.toebes@solcon.nl.

Zaterdag 8 maart 2025

Natuurkierers: Fotosafari Zumpe Doetinchem - Natuur in ontwikkeling

Start: 09.00 uur.

Alleen voor leden IVN/KNNV (maximaal 15).

Aanmelden: natuurkierers.achterhoek@gmail.com.

Zaterdag 8 maart 2025

Landschapsbeheer: Wilgen knotten.

Start: 09.00 uur.

Werkgroepleden ontvangen de locatie via de mail.

Zaterdag 8 maart 2025

Plantenwerkgroep: Wooldse Veen; oa mossen olv T.Croese.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Ingang aan Kuipersweg (Winterswijk).

Alleen voor leden IVN/KNNV en na aanmelden (2 dagen vooraf) bij T. Croese app/sms 06-14063024.

Neem je flora en loop mee!

Woensdag 12 maart 2025

Themabijeenkomst: Natuurtuin de 'Weerkamp' laat zien dat je zelf ook mooie

natuur kunt maken. Door Henk Lammers.

Aanvang: 20.00 uur

Locatie: Kulturhus Beltrum Mariaplein 6B, 7156 MG Beltrum.

Entree € 5,00 (voor IVN/KNNV-leden € 3,00) Pinnen is mogelijk.

Zondag 16 maart 2025

Wandeling: Ontdek de buurtschap Kotten.

Start: 14:00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Camp. Italiaanse Meren, Buitinkweg 7, Winterswijk Kotten.

Zaterdag 22 maart 2025

Natuurbeheer: Scheurvorenweg in Meddo.

Start: 09.30 uur.

Info volgt na aanmelden bij h.toebes@solcon.nl.

Zaterdag 22 maart 2025

Plantenwerkgroep: Beesmanbos= Voorjaarsflora olv LouisJan vd Berg en T. Croese.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Spiekerdijk kruising Beestmanweg Aalten.

Alleen voor leden IVN/KNNV en na aanmelden (2 dagen vooraf) bij T. Croese app/sms 06-14063024.

Neem je flora en loop mee!

Dinsdag 25 maart 2025 IVN NMA

Lezing: Bodem- en watersysteem in de Achterhoek door Gilbert Maas.

Aanvang: 19.30 uur.

Locatie: Stadshuus Lochem, Markt

Zaterdag 29 maart 2025

Veldbiologische excursie: Voorjaarsbos Winterswijk olv H. Meens.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats parallelweg Kottense weg bij kruising Stemerdingweg, Winterswijk.

Maximaal 15 deelnemers.

Aanmelden: app/sms T.Croese 06-14063024 (2 dagen vooraf)

Zaterdag 5 april 2025

Landschapsbeheer: Onderhoud Geologisch Natuurpad Needse Berg.

Start: 09.00 uur.

Verzamelaarsplaats Kerkhofweg Neede, bij de picknick bank.

Zaterdag 5 april 2025

Geologische landschapsexkursie per fiets omgeving Winterswijk olv Ed Grotenhuis.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats De Storm, Haitsma Mulierweg 11, Winterswijk.

Maximaal 20 deelnemers.

Aanmelden: edenirene4645@gmail.com.

Woensdag 9 april

Themabijeenkomst: De geschiedenis van de boomverzorging en monumentale bomen in de Achterhoek. Door Carel ten Have en Jeroen Philippona.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Entree € 5,00 (voor IVN/KNNV-leden € 3,00) Pinnen is mogelijk.

Zaterdag 12 april 2025

Natuurkiekers: Fotosafari Ratumse Beek - Voorjaar in bloei.

Start: 09.00 uur.

Alleen voor leden IVN/KNNV (maximaal 15).

Aanmelden: natuurkiekers.achterhoek@gmail.com.

Zaterdag 12 april 2025

Veldbiologische excursie: Voorjaarsbossen Bentheimer Uhrwald olv T.Croese.

Start 13.00 uur.

Per auto verzamelen bij De Storm, Haitsma Mulierweg 11, Winterswijk,

Aanmelden: app/sms T.Croese 06-14063024 (2 dagen vooraf).

Zondag 13 april 2025 IVN NMA

Wandeling: Beekvliet/Stelkampsveld.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Boerderijmuseum Lebbenbrugge, Lebbenbruggedijk 25, 7271 SB Borculo.

Zie ook de actuele agenda's op:

www.ivn.nl/oost-achterhoek

www.knnv.nl/oost-achterhoek

www.ivn.nl/afdeling/noord-midden-achterhoek

Ontwerp | Advies
Aanleg | Onderhoud
Renovatie | Groenvoorziening

**Hoveniersbedrijf
Bluiminck**

Van Eedenstraat 11
7131PM Lichtenvoorde
T: +31 (0)544 373953
F: +31 (0)544 379340
www.Bluiminck.nl
info@Bluiminck

Voor:
Particulieren
Bedrijven
Instellingen

